

AZ „ÁLLÁSTALAN DIPLOMÁSOK“ ELHELYEZÉSI AKCIÓJA

ADIPLOMÁSOK elhelyezkedése elé mintegy 6—8 éve tornyosulnak olyan akadályok, amelyek az elhelyezkedni nem tudók százalékát a normálisnál magasabbra emelték. Ez a fokozatosan növekvő arányszám az általános gazdasági válság egyik legekleatásabb kísérőjelensége.

Kétségtelen, hogy az ország egyetemei és főiskolái jóval több hallgatót juttatnak oklevélhez, mint amennyi az elhelyezkedési lehetőség. Az ország évi 1200 diplomás szükségletével szemben évi 2500 az oklevelet nyertek száma. Az se vitás, hogy az értelmiség kultúr-igényeinek általános növekedése folytán olyanok is főiskolai oklevelet igyekeznek szerezni, akik a háború előtti években középiskolai végzettséggel elégedtek meg. Az utolsó évek depressziós légköre pedig ki-termelte a békeévekben csak nagyon gyér számban ismert típust, amelynek képviselői pusztán létükkel a hasznos és szerencsére túlnyomó többségnek határozott ártalmára vannak.

Ezek a rosszul értelmezett humanizmus védencei, akik az intellektuális pályára való hivatottságukat mivel sem tudják indokolni. Majdnem elképzelhetetlen objektivitás, illetve a magasabb eszme szolgálataiba állított ridegség volna ugyanis szükséges ahhoz, hogy olyasvalakitől tagadtassék meg a diploma, akinek taníttatásához oly sok szülői verejték, könny és reménység fűződik, aki maga is igyekezik, de a leglényegesebb kellékekkel, a tehetséggel nem rendelkezik. Mennyi nehézségen, gondon, fáradságon és főként nélkülözésen megy keresztül ennek a típusnak jobb sorsa érdemes része, s amikor bukásokon s tanári jóindulatokon át végre megszerzi oklevelét, a jelenlegi társadalmi berendezettséget okolja azért, mert álláshoz képtelen jutni. Nem képes felfogni, hogy a diplomás túltermelés előállottá konkurenciában ma már a szabványtehetség is csak nehezen érvényesülhet s aki még ezt a mértéket sem üti meg, sőt annak jóval alatta marad, az kikapcsoltatását — a társadalmi berendezettségéből kifolyó elvitázhatatlan gátló tényezőkön (protekció, összeköttetés stb.) kívül — elsősorban tehetségtelenségének köszönheti. Mert mint a diplomások elhelyezésére irányuló kormányakció statisztikája is mutatja, az állástalanoknak csupán 10.3%-a volt jeles képesítésű, a túlnyomó többség az elégségest alighogy megütő típushoz tartozott. Miután pedig a papírforma nem lehet tökéletesen irányadó, a tapasztalat azt mutatta, hogy az életrevalók és igazán tehetségesek még az elégséges

minősítéssel rendelkezők közül is nagyjában elhelyezkedtek s az állástalanok nagyobb százalékát az előbb vázolt típushoz tartozók adták.

Ott ahol a szükséglet a kínálatnak kevesebb mint a fele, nem lehet azt állítani, hogy az állás nélkül maradt diplomások tömege csupa tehetségtelen és használhatatlan elemből tevődik ki. Sajnos, éppen elég nagy számban találhatók közöttük olyanok, akik mindazon feltétellel rendelkeznek, ami egzisztenciához való jogukat százszázalékban indokolttá teszi. Akik tehetségesek, nagy tudást szerzettek, konstruktív karakterűek, csupán kereslet vagy inkább összeköttetés hiányában nem képesek — minden dolgozni vágyásuk ellenére — elhelyezkedéshez jutni. Megállapítható azonban, hogy a többséget nem ezek, hanem az előbb említettek alkotják.

De kitermelik az utolsó esztendőket azt a több diplomával rendelkező diplomás-típust is, ahol az oklevélplusz az állástalanságból ered. Az egyetem mégis csak alma matere a gondokkal küzdő ifjúságnak, amelynek falain belül itt is, amott is segítségben részesül. Ösztöndíj, különböző segélyek, menza, fix bázisul szolgálnak az egyetemi hallgató számára, aki a bizonyos mértékben talán túlságos gyámkodás folytán, kint az életben — miután hiába keres magának egzisztenciát — elveszettnek érzi magát. Visszamenekül tehát az alma mater falai közé, ahol sovány, de mégis biztosabbra vehető kenyéren tengődhetik el addig, amíg újabb diplomát nem szerez. És bár feltétlenül dicsérendő, ha az elhelyezkedni nem tudó diplomás idejét tudásának gyarapítására fordítja, a mind nagyobb számban jelentkező több-diplomások nimbusza ezek folytán mégis csak megkopott.

Az állástalan diplomások helyzete 1931-ben vált olyan tűrhetetlenné, hogy mint ilyenek, elhelyezkedésük érdekében szervezkedni kezdtek. Megalakították az Állástalan Diplomások Országos Bizottságát (ÁDOB), amelynek elnökéül, későbbi spiritus rektorukat és vezérüket, Illés József *egyetemi* professzor, országgyűlési képviselőt kérték fel. Az ÁDOB — amely képviselőkből alakított pártközi parlamentáris bizottsága folytán elérte azt, hogy problémáival úgy a parlament, mint a közvélemény a napi pártpolitika kizárásával foglalkozott — minden főiskolás foglalkozási ág számára külön szakosztályt alakított. A szakosztályvezetők, ülés professzorral az élen, tevékenykedtek az elhelyezések érdekében. A magángazdaságban, főleg a textiliparban nyert mérnöki, az állami utépítéseknel beállított idénymérnöki elhelyezkedések, a pénzügyi tárca terhére létesített malomellenőri állások szervezése mind az ÁDOB érdeme volt. Az ÁDOB — amely a kormánytól elenyészően csekély anyagi támogatásban részesült — karitativ is igyekezett segíteni. A minden támasz nélkül álló, utcára került állástalanok számára a honvédelmi minisztérium az egyik kaszányában szállást és étkezést biztosított mindaddig, amíg ezek elhelyezkedéshez jutottak, illetve az utcákerülés veszélye fejük fölül el nem múltott.

A bizottság lelkes és odaadó munkája azonban csak kis mértékben tudott az állástalanok helyzetén enyhíteni. Az állástalanok mind gyakrabban és erélyesebben vetették felszínre ügyük intézményes gondozásé-

nak kérdését. Elsősorban a következő problémák rendezését kérték: állam és magángazdaság kötelezése a kezdő állások szaporítása és a nagy fizetéssel járó állások csökkentése érdekében; álláshalmozások megszüntetése, a nyugdíjasoknak állásvállalástól való eltiltása, a női munkaerő kérdésének megszigorítása, nagyarányú közmunkák megindítása, javaslataik tárgyalása stb. Az elkeseredés fűtötte hangulat mindgyakrabban ismétlődő demonstrációs kirobbanásokhoz vezetett és különösen 1933 év őszén vált érezhetővé, hogy helyzetük sürgős beavatkozást igényel, mert a kérdés elérte maximális feszültség! fokot.

Ekkor határozta el magát a kormány, hogy ügyüket kezébe veszi s azt hivatalosan a közoktatásügyi tárca gondjaira bizza. A probléma gondozásával ilyképpen megbízott Hóman Bálint kultuszminiszter — aki valóban teljes szívvel és energiával látott neki a megoldhatatlannak látszó feladatnak — azonnali és radikális intézkedéseket kívánt. A kérdés érdemi megoldását megkísérelni meddő lett volna, mert az — folyománya lévén az általános gazdasági válságnak — csak azzal együtt rendezhető, attól függetlenül nem. Miután pedig a nyújtandó segítség égetően sürgős természeténél fogva a krízis enyhülését várni haszontalan lett volna, Hóman kultuszminiszter megoldási tervül gyorssegélyszerű kormányakciót gondolt, amit azonnal meg is valósított.

Az akció — amely rövidesen ily értelemben bonyolítottatott le — lényegileg azt tűzte ki céljául, hogy pontos katasztert fektet fel az ország valamennyi állástalan diplomásáról s ezek közül a legérdemesebbeket, illetve a legjobban rászorultakat létminimumos, gyakornoki jellegű elhelyezkedéshez juttatja.

Hóman Bálint kultuszminiszter 1933. év decemberében kapja megbízatását és haladéktalanul intézkedik. Elsősorban külön osztályt alakít minisztériumában, melynek feladata az akciót lebonyolítani, valamint a diplomások problémáival, javaslatával és tervezeteivel intézményesen foglalkozni. Magához kéri az ország valamennyi közgazdasági és kereskedelmi szaktekintélyét, valamint a nagyobb gyárak és vállalatok vezetőit. Eléri, hogy a magángazdaság — bár ez hangsúlyozza, hogy újabb munkaerőre szüksége nincs — 400 főiskolát végzett ifjút hajlandó a megállapított létminimumos alapon (havi 80 pengő) alkalmazni. Ugyanekkor eléri azt is, hogy a pénzügyminiszter 800 hasonló képesítésű ifjúnak havi 80 pengővel dotált ideiglenes állami foglalkoztatásához a szükséges fedezetet rendelkezésére bocsájtja. (Ez utóbbi szám később 850-re emelkedett.) E tárgyalásokkal egyidőben megindul a napisajtó és a rádió útján felhívott állástalan diplomások országos jelentkezése. A hivatalos közlemény szerint állástalan diplomásnak számít mindaz a magyar egyetemen vagy főiskolán oklevelet szerzett magyar állampolgár férfi vagy nő, akinek semmiféle elhelyezkedése nincsen. Az elhelyezéseknél pedig — a diploma minőségén kívül — elsősorban azok vétetnek figyelembe, akik hadviseltek, illetve hadikárosultak, akik oklevelüket 1930 előtt szerezték, akik — ha katonák nem voltak — 35 évnél nem idősebbek, illetve akiknek vagyoni vagy családi állapota az azonnali elhelyezést indokoltá teszi.

A kormány az állástalan diplomások érdekképviselése tekintetében az ÁDOB-ot ismeri el egyedüli hivatalos szervnek s azt úgy erkölcsileg, mint anyagilag hathatósan támogatja. Az így felfrissített ÁDOB-bal — amelyben valamennyi diákszervezet képviselteti magát — végzeteti az összeírás és kataszterizálás munkáját. Az ÁDOB terjeszti a miniszter elé az állástalanok listáját, megjelölve azokat, akiket az említett szempontok szerint elsősorban tart érdemesnek az elhelyezésre. A munkaadók (állam és magángazdaság) az általuk igényelt munkaerő-mennyiségnek többszöröse közül válogathatnak a minisztériumban rendelkezésükre bocsátott listákon és a szabad választás elve alapján veszik fel a nekik legmegfelelőbbet. Rendkívül megkönnyíti a kormányakció munkáját az a körülmény, hogy a magángazdasági elhelyezések technikai lebonyolítását a minisztérium nem közvetlenül az egyes cégekkel, illetve vállalatokkal, hanem azoknak érdekképviselői (TÉBE, GYOSZ, Iparkamara, BIOSZ stb.) útján bonyolítja le.

Három hónapra az akció megindulása után már mintegy 500 diplomás ifjú jutott foglalkoztatáshoz, míg 1934 júniusában — amikor a Hóman miniszter által személyesen irányított akció befejezést nyert — 1309 volt az előbb vázolt módon elhelyezettek száma.

Természetes, hogy ezzel a kérdés érdemileg megoldva nem lett, annál kevésbé, mert hiszen nem az összes állástalan jutott elhelyezéshez. Az is világos, hogy havi 80 pengős ideiglenes foglalkoztatás nem lehet a főiskolai oklevéllel rendelkező polgár életcélja, akiknek jórésze már abban a korban van, amikor — rendes körülmények között — családalapításra kellene gondolni. Lehet, hogy éppen ezek az okok miatt néhány külföldi állam kézlegyintéssel fog az akció felett napirendre térni. Elvitathatatlan tény azonban, hogy ezzel a problémával ilyen intézményességgel a hasonló súlyos helyzetben lévő külállamok egyike sem foglalkozott s a csonka országnál sokkal gazdagabb és hatalmasabb külföldi államok igen nagy része a segítségnek ilyen vagy hasonló módjával még nem kísérletezett. Hóman Bálint kultuszminiszter több ízben hangoztatta, hogy azzal mindenkinek tisztában kell lenni, hogy olyan elintézés, mely szerint minden állástalan diplomás az államhatalom jóvoltából jusson elhelyezéshez, merőben elképzelhetetlen. A kormányakciót tehát mint gyors segítséget kell felfogni, ami az állástalan diplomások legérdemesebbjei részére bizonyos létminimum mellett foglalkoztatást biztosít, azzal a céllal, hogy a legnehezebb időkön átsegítve őket, eshetőséget nyújtson számukra olyan egzisztenciához, amelyet a próbaidőnek szánt foglalkoztatás alatt maguknak kiérdemeltek. Bár igaz, hogy sajnosán nagy azoknak száma, akik a mozgalom dacára sem jutottak elhelyezéshez, mégis derekas eredménynek számít az a tény, hogy az állástalan diplomások abszolút száma (1934 március 1-ével 4344) közül 32.5%, míg az arra elsősorban rászorultak közül 91% jutott az akció folytán kenyérhez.

Felemlítésre méltó, hogy a teljes kormányakció összes adminisztrációs kiadása, amelyben a 10.000 jelentkezési űrlap kinyomatása, írószer, posta, küldönc stb. mind bentfoglaltatik, mindössze 960 pengőt tett ki. Ez az aránylag csodálatosan szerény összeg csak úgy állha-

tott elő, hogy az összeírás, nyilvántartás stb. munkáját nagyrészt maguk az állástalanok végezték minden ellenszolgáltatás nélkül, kizárólag az ügy iránti lelkesedésből.

Az akció statisztikai adatai — amelyek mint ilyenek, páratlanul teljesek — azóta feldolgozást nyertek és nem egy érdekes körülményre mutatnak rá.

1934. évi március i-ével, azaz az akció megindulásakor, az ország valamennyi állástalan diplomásának száma 4344 volt, azaz az ország összlakosságának félezreléke. Ezekből 1309 helyeztetett el, tehát az összesség 32.5%-a. A 4344-es számban azonban mindazok szerepelnek, akik az akcióval kapcsolatban jelentkeztek, így igen sokan olyanok, akiknek valamilyen szerény kis egzisztenciájuk mégis volt, akik az előirt korhatáron innen vagy túl voltak stb. Az akció valódi mérlegére jobban világít rá az a körülmény, hogy a már említett érdekességi csoportba tartozók, tehát az arra legjobban rászorultak 91%-a helyeztetett el.

Nemek szerint természetesen, a férfiaké az elsőbbség, ami az állástalanok esetében annak a következménye, hogy az egyetemekre, illetve főiskolákra nők csupán korlátolt számmal vagy egyes szakokra egyáltalában nem vehetők fel. Az elhelyezettek esetében pedig azt jelenti, hogy az állástalan férfiak mindent elkövettek, hogy nők csakis családfenntartás vagy végszükség esetén legyenek alkalmazhatók, így tehát míg az állástalanok 80%-a volt férfi és 20%-a nő, addig az elhelyezetteknek 93%-a volt férfi és csupán 7%-a volt nő.

A főváros itt is vezető szerepet játszik; az összes állástalanok 46%-a volt ugyanis budapesti lakos, míg az elhelyezettek 50%-ban kerültek ki fővárosiakból.

Talán legérdekesebb a foglalkozási ágak szerint összeállított táblázat, ami az egyes szakok keresettségére világít rá.

(Az alant közölt táblázatokon feltüntetett adatok mind az 1934 márciusi állapotoknak felelnek meg. Állástalanok alatt az akció során jelentkezett valamennyi állástalan diplomás, míg alkalmazott alatt az akció folytán ezekből álláshoz juttatónak értendők.)

Foglalkozási ág	100 állástalan	100 alkalmazott	100 oldalt megnevezett foglalkozási ághoz tartozó állástalan
	közül az oldalt megnevezett foglalkozási ághoz tartozott	közül az oldalt megnevezett foglalkozási ághoz tartozott	közül alkalmaztatott:
	f é r f i a k é s n ő k e g y ü t t		
Jogászok (dr. iuris, dr. pol. és ügyvéd)	31.5	45	38.5
Közig. és külügyi szakos közigazda	0.8	1.3	46.5
Kereskedelmi szakos közigazda	2	3	36
Mezőgazdasági szakos közigazda	1.3	2	40
Gazdasági akad. végz. okl. gazdák	7.4	7	26.5
Középisk. tanárok (bölcsész doktorokkal együtt) férfiak	12	15	36

Középisk.tanárok (bölcész- doktorokkal együtt) nők	17·5	7	11
Orvosok	8·5	2·4	8
Gyógyszerészek	2·2	0·2	2
Állatorvosok	1·4	0·00	0·00
Mérnök	3	1·5	15
Gépészmérnök	3·2	12	40
Vegyészmérnök	0·8	2	70
Építészmérnök	2	1	14
Bánya-, kohó- és erdő- mérnök	1·5	2	44·5

A táblázat szerint az állástalanok legnagyobb százaléka (31.5%) a jogászokból tevődik ki, ami arra mutat, hogy a magyarországi Ifjúság legnagyobb része még mindig a jogvégeztséghez kötött pályákon keresi az elhelyezkedési lehetőségeket. Az akció folyamán elhelyezettek legnagyobb százalékát (45%) hasonlólag a jogászok adják. Ebből azonban korántsem merithető az a tanulság, hogy a jogászok iránt mutatkozna a legnagyobb kereslet. Ez csak arra mutat, hogy ennél a különleges kormányakciónál, ahol, főleg az állami foglalkoztatásoknál, inkább irodai kisegítő munkáról volt szó, az univerzálisan legjobban használható jogászok jutottak legnagyobb számban alkalmaztatáshoz. A tanárok helyzete a jogászokéra emlékeztet. Itt azonban a kereslet jelenleg még a jogászokénál is kevesebb, úgyhogy elhelyezkedési ügyük az akció előtt szinte kilátástalan volt. Miután azonban a kormány mozgalmát a kultuszminiszter bonyolította le, kötelességének tartotta, hogy az elsősorban érdekköréhez tartozó állástalan tanárokat saját tárcája terhére lehetőleg mennél nagyobb számban juttassa foglalkoztatáshoz.

A gyakorlati (különösen a műegyetemi végzettséghez kötött) pályákon már sokkal kevesebb az állástalanok százaléka. Ez nemcsak azt jelenti, hogy az ilyen pályákat választó ifjakat korlátozottabb számban veszik fel az illető egyetemre vagy főiskolára, hanem azt is, hogy itt az állástalanok relatív száma valóban kevesebb is. Különösen akkor látható a különbség, ha tekintetbe vesszük, hogy pl. az állástalan vegyészmérnökök iránt — (akik viszonylag is csak kevés számmal voltak) — már az akció megindulásakor élénk kereslet mutatkozott s ezeknek 70%-a alkalmaztatáshoz is jutott. A hiányzó 30%-nál ugyanis részint rendkívül gyenge minősítés, korhatár túllépés vagy hasonló gátló körülmények tették lehetetlenné az elhelyezkedést.

Az elsőnek ismertetett táblázat függeléke a következő kimutatás, ami arra világít rá, hogy az állástalan diplomások oklevelüket hol szereztek.

100 állástalan (férfi és nő) közül oklevelet szerzett :

*a Budapesti Pázmány Debreceni Pécsi Szege di Közgazd. tud. Műegyetem
Péter Tudomány e g y e t e m e n e g y e t e m e n*

35 9 7 15·5 7·5 14

valamennyi alkalmazott száza közül :

35 5·5 8·5 15 7·5 15·5

A kormegoszlási táblázat a következő :

	<i>Állástalan férfi</i>	<i>Alkalmazott férfi</i>	<i>Állástalan nő</i>	<i>Alkalmazott nő</i>
25 évnél fiatalabb ...	34%	43%	44·5%	24%
26—31 év között	46%	41%	45·8%	57%
32—35 év között	12%	9%	9 %	13%
36 évnél idősebb	8%	7%	0·7%	6%

A táblázatból látható, hogy az állástalan férfiak legnagyobb része (46%-ban) a 26-tól 31 év közötti évjáratból került ki, ami azt mutatja, hogy a 32 évnél idősebb generáció még a gazdasági válság bekövetkezése előtt végzett, tehát könnyebben el tudott helyezkedni, mint a legnagyobb

krízis ideje alatt oklevélhez jutottak. Az alkalmaztatáshoz jutott férfiak legnagyobb százalékban (43%) a 25 évnél fiatalabbak voltak, ami annak következménye, hogy a munkaadók lehetőleg fiatal, friss anyagot óhajtottak alkalmazni. Nőknél más a helyzet: már az állástalanok közül a legnagyobb százalékot (45 8%) a 26—31 év közötti évjárat teszi ki, de már az alkalmazottak legnagyobb százaléka (57%) nem a legfiatalabbak, hanem ugyancsak a 26—31 évjárat közül kerül ki. Ennek az évjáratnak ugyanis már csökkennek a férjhezmenési esélyei, s ezért hajlandók bármilyen munkát vállalni, míg a fiatalabbak, akiknek a házasságra több kilátásuk van, munkát még nem vállalnak vagy abban válogatnak.

Tanulmányi előmenetelt illetőleg (a vizsgákon elért eredmények szerint minősítve) az alábbi táblázat szolgál adatokkal:

f é r f i a k		
100 állástalan közül volt		
jeles	jó	elégséges
1 0 . 3	3 2 . 1	57.6
100 fenti minőségű bizonyítvánnyal rendelkező állástalan közül alkalmaz-		
tatott:		
60	36.4	26
valamennyi alkalmazott száza közül volt:		
19	36.4	44.6
n ő k		
100 állástalan közül volt		
jeles	jó	elégséges
23.8	47	29.2
100 fenti minősítésű bizonyítvánnyal rendelkező állástalan közül alkalmaz-		
tatott :		
17	9	5.8
valamennyi alkalmazott száza közül volt:		
41.5	41.5	1.7

A tabella igazolja e cikk elején említett azt a megállapítást, hogy az állástalan férfiak többsége az elégséges minősítésűek közül kerül ki s jeles képesítésű a 10%-ot is alig üti meg. A jeles képesítésű férfiaknak túlnyomó többsége elhelyeztetett. 100%-ban ez azért nem történhetett meg, mert a hiányzó 40%-hoz tartozók részben oly pályát választottak, amelyben még az akció folyamán is minimális volt a kereslet, részben képesítésük nem igazolta a papírformát, részben pedig olyan anyagi helyzetben voltak, hogy — szociális szempontokból — nem voltak a sokkal jobban rászorultak hátrányára elhelyezhetőek. A nők érdekes adatai nemcsak azt bizonyítják, hogy a nők általában lelkiismeretesebb tanulók, mint a férfiak, hanem azt is, hogy már egyetemi, illetőleg főiskolai felvételük előfeltételekppen jó bizonyítvány és előmenetel szükségeltetik.

Idegen nyelvtudás

(férfi és nő)

100 állástalan közül:

németül franciául angolul olaszul utódállami nyelvek egyikén (tót, szerb,
román)

beszél, illetve ír:				
80	27	16	6	9

100 fenti nyelveken beszélő állástalan közül alkalmaztatott:				
28-5	28	32	32	31.5

valamennyi alkalmazott száza közül :				
83	28	20	7	11
100 állástalan (férfi és nő) közül :				
1 idegen	2 idegen	3 idegen	4 vagy több idegen	
nyelven beszél, illetve ír :				
42	30	10	5	
100 fenti mennyiségű nyelvtudással rendelkező állástalan közül alkalmaztatott				
26·5	31	32·5	31·5	
valamennyi alkalmazott száza közül :				
40	30	13	4	
Ösztöndíjat, pályázatot nyertek, irodalmi működést fejtettek ki (férfi és nő)				
100 állástalan közül :				
külföldi belföldi pályázatot nyert			irodalmi működést fejtett ki	
ösztöndíjat nyert				
1·8	3	4	13·5	
100 fent vázolt különleges képességű állástalan közül alkalmaztatott :				
50	52	40	40	
valamennyi alkalmazott száza közül :				
3	5	5	20	

Az állástalan diplomások családi állapota

(férfiak)				
100 állástalan közül				
nőtlen	nős	nős, de gyermektelen	nős és gyermekes	
85	14·5	7·5	7	
100 fent vázolt családi állapotú állástalan közül alkalmaztatott :				
33·4	23·6	23·6	25	
valamennyi alkalmazott száza közül :				
91	9	5·5	5	
(nő k)				
100 állástalan közül				
hajadon	férjes	férjes, de gyermektelen	férjes és gyermekes	
93	7	4	3	
100 fent vázolt családi állapotú állástalan közül alkalmaztatott :				
10	6	3	10	
valamennyi alkalmazott száza közül :				
93	4	1·5	2·5	

Érdekes adatokkal szolgál a vallási statisztika. Anélkül, hogy a mozgalom adminisztratív levezetésével megbízottak az állástalanok vallására tekintettel lettek volna (a fő szempont nem a valláson, hanem az érdemességen volt), az eredmény azt mutatta, hogy az elhelyezettek vallási arányszáma majdnem tökéletesen megegyezik az országos aránnyal. A vonatkozó táblázat a következő:

<i>Adatok Magyarország lakosságának vallási megoszlásából</i>		<i>Az állástalanok Az alkalmazottak vallási megoszlása</i>	
róm. kath.	64·9%	60·2%	66·5%
ref.	20·9%	21 %	21·4%
ág. ev.	6·1%	9·8%	10 %
izr.	5·1%	3·1%	2·1%

Katonai szolgálatot teljesítettek:
(férfiak)

100 állástalan közötti katonai szolgálatot teljesített:		
<i>Háború alatt</i>	<i>Háború után</i>	<i>Hadirokkant</i>
13.3	30.8	1.1
100 fenti katonaviselt állástalan közül alkalmaztatott:		
24	35	32
Valamennyi alkalmazott száza közül:		
10.3	35	1.1

Az állástalanok anyagi helyzete:

Teljesen kereset nélkül volt valamennyi állástalan 85%-a, ezekből alkalmaztatott 91%.

100 állástalan (férfi és nő) közül:

<i>jó</i>	<i>tűrhető</i>	<i>rossz</i>
<i>anyagi helyzetben volt:</i>		
8	37	51

Valamennyi alkalmazott száza közül:

11	34	55
----	----	----

Milyen munkával tartották fenn magukat az állástalanok?

100 állástalan (férfi és nő) közül:

<i>Képesítésének megfelelő</i>	<i>Képesítésének meg nem felelő</i>	<i>Alkalmi</i>	<i>Fizikai</i>
<i>m u n k á v a l</i>			
5	4	3.5	i

100 magát ily munkával fenntartó állástalan közül alkalmaztatott:

25	35	20	30
----	----	----	----

Oklevelének megszerezte óta kereset nélkül volt

100 állástalan (férfi és nő) közül:

<i>Állásban egyáltalában 6 hónapnál rövidebb 1 évig 1½—4 év 5 vagy több nem volt</i>	<i>ideig</i>	<i>közötti ideig évig</i>		
<i>k e r e s e t n é l k ü l v o l t</i>				
50	8-8	8-8	20	12.4
zoo fent részletezett kereset nélküli állástalan közül alkalmaztatott:				
24	36	30	30	30
valamennyi alkalmazott száza közül:				
41	12	10	22	15

Az állástalanok összessége közül kaszárnyái lakást (éjjeli hajlékot) kért 5%, ingyenes étkezést pedig 6.5%. Akik ezt kérték, azokból 32.5, illetve 39% helyeztetett el.

Az állástalan diplomások elhelyezésére irányuló kormányakció mérlege tehát hármaskonklúzióra vezet:

1. A pontos kataszterizálás adatai számszerűen is rávilágítanak arra, hogy egyetemeink, illetve főiskoláink ezidőszerezt a szükségletet messze meghaladó számban termelik a diplomásokat. A helyes arány az egyetemi, illetve főiskolai hallgatók létszámának leszállításával, továbbá a tanulmányi előmenetellel kapcsolatos erősebb szelekcióval volna elérhető. Az itt felsorolt statisztikai kimutatások az egyes pá-

lyák konjunktúráira is rámutatnak, az abból meríthető tanulságok főleg a foglalkozási ágak túlsúlyfolttsága elleni preventív intézkedések céljából hasznosíthatók.

2. A szabványtehetségek, illetve az átlagtudásúaknál csak kissé is gyengébbek számára — legalább is egyelőre — nincsen kilátás arra, hogy önerejükkel elhelyezkedni tudjanak. A statisztika élénk fényt vet a jeles minősítésű, több nyelven beszélő vagy egyéb különleges képesítéssel rendelkező diplomások könnyebb elhelyezkedési lehetőségére.

3. A Hóman Bálint kultuszminiszter által sikerrel vezetett kormányakció — *bis dat, qui cito dat* elve alapján — általánosan elismert, azonnali segítséget nyújtott, amiről az akció során foglalkoztatáshoz jutott diplomások százai tanúskodnak. A kérdés érdemi elintézése, az állástalan diplomások már ismertetett elvi jelentőségű óhajainak, illetve ezek megvalósítható részének intézményes tárgyalása és perfektuálása azonban — addig is, míg a gazdasági válság remélendő enyhülése önmagától könnyebb helyzetet nem teremt — továbbra is a társadalom kötelessége, illetve a kormány feladata marad.

PAIKERT GÉZA